

| ישראל גרין |

משפחה יהודית

בשנחאי

שנחאי.
העיר בעלת
האוכלוסייה
הגדולה
ביותר
בעולם,
עם למעלה
מ-24 מיליון
בני אדם

ימי
הרס
עולם.

תומכת תורה גדולה, וקיימה קשר
מכתבים רציף עם הבן איש חי, בזכות
תמיכתה בלומדי התורה.

באחד הימים פנה אל סבי בעלה,
חכם דוד סלמן ששון; הוא סיפר כי בשל
התרחבות עסקיהם עליהם לעקור לבומבי
שבהודו, אך הם אינם רוצים לחיות שם
בבדידות יהודית, על כן בכוונתם להקים שם
קהילה יהודית. מסבא הם ביקשו שיצטרף
לפמליה כרב ומו"ץ.

וכך היה. הם עברו לבומבי שבהודו,
שם נולדו לסבא כמה ילדים נוספים,
ביניהם רבי משה חי ואבי רבי דוד.
באותה תקופה עברו יהודים נוספים
מבגדד ומבצרה שבבבל לבומבי וכלכותה
שבהודו. גם בבומבי המשיך העסק של
משפחת ששון להתפתח, עד שבשל
התרחבות העסק והקמת שלוחות מזרח
יותר, בסינגפור, הונג קונג ושנחאי, הם
עברו בשנת תרע"א, לפני למעלה ממאה
שנה, מבומבי לשנחאי, יחד עם סבא
וילדיו. אבא ז"ל היה אז ילד כבן עשר.

כשבגר אבא והוצרך לצאת לפרסתו,
הוא נקלט מיידית בעסק הגדול של
משפחת ששון."

החתן משנחאי, הכלה מסיביר

"מהשם יצא הדבר" - כך אמרו לבן
ובתואל על השידוך של יצחק ורבקה.
יצחק מארץ כנען, ורבקה מחון הרחוקה.
רק הקב"ה, המזווג זיווגים, יכול היה
להביא את השידוך דלהלן לידי גמר...
כשאנו שואלים את איש שיחנו,
עם מי הקים אביו את ביתו בישראל,
בשנחאי השוממה, כלומר, מי היא אימו

מקורב ל'בן איש חי'

רבנים אלו הינם נכדים של חכם דוד
אברהם זצ"ל, מראשי הקהילה היהודית
בשנחאי. הוא היה בנו של חכם יחזקאל
אברהם זצ"ל, "ראש ישיבת 'עזרא הסופר'
בעיראק, הישיבה שעל קברו של אדוננו
עזרא הסופר השוכן על גדות החידקל"
- כפי שאומרים לנו הצאצאים לפני
הריאיון. חכם יחזקאל היה מקורב מאוד
לריש גלותא דבבל, מרן רבנו יוסף חיים
זיע"א, בעל ה'בן איש חי'. במשפחה
השתמרו כתבי יד רבים של הבן איש חי,
מאגרותיו ששלח לחכם יחזקאל.

איך הגעתם לשנחאי?

את השאלה הזו אנו מפנים אל חכם
יצחק אברהם שליט"א, בנו של חכם דוד
אברהם זצ"ל.

חכם יצחק מתגורר בלונדון במשך
עשרות השנים האחרונות, גם בגלל
האזרחות הבריטית שאותה קיבל
אוטומטית בעיר מולדתו שנחאי, ועתה,
בשל גילוי מדהים שמרגש את משפחתו
(ראו מסגרת), הוא מבקר בארץ. אנו
מנצלים את ביקורו זה לשמוע את סיפורה
המרתק והבלתי נודע של משפחתו, היא
המשפחה ש'אירחה' את ישיבת מיר
בגולה אשר הוגלתה מוולנא לשנחאי.

"הסיפור של משפחתנו לא נפתח
בשנחאי, אלא בבגדד שבעיראק",
פותח ואומר חכם יצחק, "אנו צאצאים
למשפחה מיוחסת מאוד שחיה בבגדד
מאות שנים. סבי, חכם יחזקאל, נישא
בבגדד, שם גם נולדה לו בתו הראשונה.
בבגדד הייתה אישה מפורסמת בשם
גב' פרחא ששון, שמשפחתה הייתה
מהאמידות בעולם! המשפחה הייתה

מפלאי ההשגחה הפרטית:
ישיבת מיר, על רבניה
ותלמידיה, מצליחה
להימלט מהתופת, מוולנא
השוקעת - ומגיעה לאחר
טלטולים מרובים לשנחאי

שבסין. הכי בקצה העולם!

כבר נודעה מסירות נפשם של תלמידי
הישיבה לשקוד על תלמודם, בשעה
שחום אימים שרר שם בימות החמה,
עד שפלגי זיעה ניגרו והרטיבו את דפי
הגמרות... אך מנין היה להם בית מדרש
ענק כזה? מנין היו בשנחאי הרחוקה
שלוש מאות סטנדרים? מנין היו להם
ספרי קודש - לאחר שנמלטו מוולנא
חסרי כול?

יצאנו לברר את הסיפור המפעים
שעומד מאחורי קבלת הפנים לתלמידי
ישיבת מיר בשנחאי, ופגשנו יהודי ישיש
ונכבד, בעל בעמיו, שנולד בשנחאי וגדל
בה, והוא סיפר לנו על... אביו, מראשי
הקהילה היהודית הזעירה בשנחאי,
ששנים רבות קודם לכן היה בין המעורבים
בבניית בית המדרש הענק, והוא זה שדאג
לכל מחסורם של בני הישיבה הגולה.

אחת המשפחות הנודעות היום
בציבור התורני, כמשפחה מפוארת,
בעלת גידולים נאים של רבני קהילות
ומורי הוראה בישראל, היא משפחת
'אברהם'. ביניהם ניתן למנות את הגאון
רבי יחזקאל אברהם שליט"א, ראש ישיבת
'לומדי תורה' בליקוויד; הדיין הגאון רבי
יונתן אברהם שליט"א, חבר בד"ץ 'כדתיא'
בלונדון; הגאון רבי דוד אברהם שליט"א,
ראש ישיבת 'בנין אב' בירושלים, ועוד.

רבי יצחק אברהם שליט"א

שנולד בשנחאי לפני המלחמה,
מגולל בשיחה יוצאת דופן
את קורות חייה הסוערים
של המשפחה, שהקב"ה נטע
בשנחאי הרחוקה להכין את
הקרקע לבחורי ישיבת מיר ■ ימי
ילדותם של בני המשפחה עברו
עליהם במדבר שממה רוחני,
אולם בחסדי שמיים צמח מתוכם
שבט מפואר של רבנים, מרביצי
תורה בארץ ובחו"ל

היכל ענק, 300 סטנדרים.
התמונה המפורסמת של
ישיבת מיר בשנחאי

תעודת
זיהוי של
רבי יצחק
אברהם,
מימי
ילדותו
בשנחאי

לפתע נפוצה שמועה:
סיילס חרדון מעוניין
לתרום סכום עתק
לקהילה היהודית.
הדבר היה לפלא.
מדובר בזקן בן שמונים,
ומאחוריו עשרות שנות
ניתוק והתנכרות

שלושה שבועות עשו דרכם ברכבת,
עד שהגיעו לעיר חֶרְבִּין, בירת מחוז
היילונגג'יאנג שבצפון מזרח סין. בעיר
זו חיו מכרים של סבי, וביניהם הרה"ג
ר' אלכסנדר קיסלב ז"ל, הרב הראשי
של חרבין ושל קהילות המזרח הרחוק,
שנפטר בשנת תש"ט.

שנתיים הם שהו בחרבין, אך החלום
שלהם היה לחזור ארצה, בעיקר לאחר
שהסבתא וילדיה כבר התגוררו בה. הדרך
להגשמת החלום הייתה באונייה שתעשה
את הדרך מהמזרח הרחוק לארץ ישראל.
בחרבין אין ים, על כן הם נסעו לשנחאי
הסמוכה כדי לתפוס אונייה ולשוב ארצה.
בינתיים, רבות מחשבות בלב איש, ועצת ה'
היא תקום... אבי כבר היה בחור בשידוכים,
ומשמצאו שם משפחה טובה, קם השידוך
ונהיה. אבא, יליד שנחאי ממשפחה
בגדדית, נישא לאימא, ילידת סיביר..."

כל ימיהם בערה בהם השאיפה לעלות
לארץ ישראל. הם אספו פרוטה לפרוטה,
אך לא השלימו את הסכום הנדרש. על כן
עלו הסבתא ושלוש ילדיה לארץ, כשעל
פי התוכנית היה סבא אמור להצטרף
אליהם מאוחר יותר, כשיאפשר זאת
המצב הכלכלי.

הם התיישבו בתל אביב, ואימי
גם מצאה בה פרנסה. בינתיים פרצה
מלחמת העולם הראשונה, וטורקיה
הייתה במערכה נגד רוסיה. על כן החליט
השלטון הטורקי שהחזיק בארץ ישראל,
לגרש את כל הנתנים הרוסים מהארץ,
ובתוכם אימי ובני משפחתה. הם גורשו
למצרים, וממצרים עברו לאיסטנבול (שם
שהו עד סוף המלחמה), כשבכל אותה
תקופה נמצא הסבא בצ'יטא.

כשפרצה המהפכה הבולשביקית נגד
הצאר הרוסי, לפני מאה שנה, נסע הסבא
לאודסה, ושיגר מברק שהוא נמצא שם.
הסבתא וילדיה נסעו לאודסה ופגשו
אותו. התוכנית הייתה לחזור ולהתגורר
בארץ, אך המעבר מרוסיה לכיוון הארץ
לא היה אפשרי. מה עשו? החליטו לעלות
לרכבת הטראנס-סיבירית (-רשת מסילות
הברזל החוצה את סיביר לרוחבה, מרוסיה
האירופית עד לסין ומזרחה), ובמשך

של מרואייננו, הוא מפתיע ואומר כי
אימו איננה ילידת שנחאי. היא ממקום
שונה לגמרי בעולם... אביה היה הגאון
רבי אברהם ניייער זצ"ל, מאריות התורה
שבעיר... וילנא. שם הוא נולד, גדל, וקיבל
תורה מלמדני העיר. הוא נסמך להוראה
על ידי רבן של כל בני הגולה, מרן הגאון
רבי חיים עוזר זיע"א. בהמשך כיהן כרב
ואב"ד קהילת 'צ'יטא' שבסיביר.

**מי היה השדכן ששידך חתן משנחאי עם כלה
מסיביר? אנו שואלים בחיך.**

"הטורקים... הם היו שליחי של מזווג
הזיווגים... אביה, הסבא רבי אברהם
נייער, היה 'כל בו'; הוא היה הרב, השוחט
והבודק, החזן והמוהל בצ'יטא שבסיביר,
הנמצאת לא הרחק מהים הכספי (שנמצא
בין המדינות: רוסיה, אזוריג'ן, איראן,
טורקמניסטן וקזחסטן, וממערב לו נמצאים
הרי הקוקוז). הוא יליד סיביר, ומשבגר, היה
לתלמיד חכם גדול. הוא נסע לוילנא, קיבל
סמיכה מרבי חיים עוזר, ואף קיבל סמיכה
לשחיטה ממרן הגאון רבי יצחק אלחנן
ספקטור זצ"ל, רבה של קובנא. הוא נישא
בוילנא וחזר לצ'יטא שברוסיה, שם הנהיג
את קהילתו, ואף נולדו לו ילדיו, אימי ע"ה
ושני אחיה - בנימין ושמואל.

שורשים בבגד בצלו של ה'בן איש חי'. רבי יצחק אברהם שליט"א בראיון לימורה לצמא'

בר מצוה' במחנה הריכוז

ומה לגבי קשיי השפה? הייתה שפה משותפת בין שני קצוות רחוקים כאלו?

"אימא דווקא ידעה כמה שפות, ובהן גם עברית, אך אנגלית לא ידעה. אבא דיבר באנגלית, ערבית ואפילו הינדית (-השפה המדוברת בהודו). על כן השפה היחידה ששניהם הכירו הייתה עברית מקוטעת... על זה קם השידוך ונהיה... 'מהשם יצא הדבר'..."

אבא ואימא נישאו בשנת תרפ"ב בשנחאי, אך אביו של אבא, חכם יחזקאל, לא השתתף בחתונה. הוא כבר עלה ארצה עם בנו הצעיר ראובן. הבן המבוגר יותר, יצחק, נפטר בשנחאי בנסיבות טראגיות. הסבא הגיע ארצה, והפך לאחד מהחכמים הראשונים שבישיבת 'פורת יוסף' הצעירה שהוקמה באותם ימים ממש, בשנת תרפ"ג. דודי ראובן היה מהתלמידים הראשונים ב'פורת יוסף'. לאחר נישואיהם המשיכו הוריו להתגורר בשנחאי; היינו עשרה ילדים, ארבעה בנים ושש בנות."

מה עבר עליכם בתקופת מלחמת העולם השנייה?

"היינו במחנה ריכוז."

במחנה ריכוז? בשנחאי?

"אכן. אבא כאמור נולד בהודו שהייתה נתונה באותה תקופה תחת שלטון הבריטים, וכל מי שנולד בהודו - קיבל אוטומטית אזרחות בריטית; כך גם כל מי שנישא לאזרח הודי. לכן הוריי וכל ילדיהם היו אזרחים בריטיים. במלחמת העולם השנייה לחמו יפן ואיטליה, יחד עם הגרמנים, נגד ארה"ב ובריטניה, ומכיוון ששנחאי - לצד אזורים נרחבים בסין - הייתה נתונה תחת השלטון היפני, הפכנו אוטומטית לאויבי השלטון, שהרי בריטניה נלחמה בהם. היפנים לקחו את כל 'אויביהם', כלומר: אמריקנים, בריטים, צרפתים, בלגים ועוד, וסגרו אותם במחנה הסגר. שנתיים היינו במחנה. אחי, חכם אברהם אברהם שליט"א (מחותנו של הראשול"צ הגר"א בקשי דורון), חגג 'בר מצוה' במחנה."

מתי פגשתם לראשונה את תלמידי ישיבת מיר שהגיעו לשנחאי?

היה זה עוד לפני שסגרו אותנו במחנה, בסוף שנת תש"א ובתחילת שנת תש"ב. הייתי ילד בן עשר, ולראשונה ראיתי בחורי ישיבה שממלאים את כל ימיהם בשקידת התורה, מתוך דחקות עצומה שאין אפשרות לתאר. אחי הגדול ששון היה לוקח אותי לפעמים להיכל הישיבה, המקום שבו למדו, וכך אני זוכר מעט מראות משם."

החלום שהפך לבניין עצום

- תמיד ניקרה בי השאלה: איך מצאו תלמידי הישיבה היכל ענק שהכיל את כולם, בשנחאי שהייתה בה קהילה יהודית קטנה?

"מאחורי הקמת בית הכנסת 'בית אהרן' - שבו נקלטה ישיבת מיר הגולה - עומד סיפור מופלא שאבי, חכם דוד אברהם, היה מעורב בו. היה יהודי בשם סילס (צאלח) חרדון, שהיה אדם עשיר, עתיר נכסים, שהיקף הונו נאמד במספרים אגדיים. הוא היה מכונה 'האיש העשיר ביותר בתעלת סואץ', שכן נחשב לאיל ההון הגדול ביותר בחלקו המזרחי של העולם. הוא נולד למשפחה בגדית חשובה, אך למרבה הצער, כשהיגר בצעירותו לשנחאי, התרחק כליל מחיי תורה ומצוות, שקע בעסקיו, ואף התבולל בין האומות רח"ל. את כספו הרב היה מפור בין מוסדות עזרה סניינים. אגורה שחוקה הוא לא נתן לקהילה היהודית שממנה היה רחוק כרחוק מזרח ממערב. לפתע נפוצה שמועה: סילס חרדון מעוניין לתרום סכום עתק לקהילה היהודית. הדבר היה לפלא. מדובר בזקן בן שמונים, ומאחוריו עשרות שנות ניתוק והתנכרות. אך השמועות סיפרו כי אביו הגיע אליו בחלום, ונזף בו על שאינו עושה דבר לזכרו, לאחר שעקר עצמו מעם ישראל."

חרדון פנה אל אבי והודיע לו מפורשות: אני מעוניין לתרום סכום עצום לקהילה. אבי הרזה בדבר, וייעץ לו לבנות בית כנסת מפואר שייקרא על שם אביו (-של התורם): 'בית אהרן'. חרדון נענה לבקשה, ובנה את בית הכנסת כולו בהדרו וביופיו, בתכלית הדר ופאר."

זה היה באזור היהודי?

"ממש לא, אבל בהשגחה פרטית, סבר אבא כי שנחאי היהודית עתידה להתפתח, והיישוב היהודי ילך ויגדל. לכן ביקש אבא כי בית הכנסת יכלול מקווה טהרה, אולם גדול לכינוסים והרצאות, מטבח משוכלל לשמחות, כיתות לימוד לצעירי הקהילה היהודית, וגולת הכותרת: ספרייה תורנית רחבה שתכלול את כל ספרי היסוד, כולל ש"ס וילנא שהיה נדיר למדי בתקופה ההיא."

אתם זוכרים את הקמת בית הכנסת?

"לא. זה היה כמה שנים לפני שנולדתי. טקס חנוכת הבית התקיים בסיוון תרפ"ז ברוב עם, בהשתתפות כל יהודי שנחאי וראשי הקהילה. בחזית הבניין נחרטו באותיות זהב המילים: 'בית הכנסת בית אהרן, נתנם על ידי סילוס צאלח חרדון'."

והקהילה הקטנה מצאה מה לעשות במבנה רב הממדים?

"במהלך השנים היה בית הכנסת ריק מאדם, והעזובה שלטה בו. מדי פעם התקיים במקום מניין של מספר יהודים

'בית אהרן' תוכנן בנוסח בית כנסת עיראקי, עם שולחנות וספסלים ללימוד, כמו בית הכנסת המפורסם בבגדאד של הבן איש חי, 'בית זליכה'. תלמידי הישיבה שהיו מורגלים בלימוד ליד סטנדרים, התקשו להסתגל ללימוד בצורה הזו

כרטיס נסיעה אישי של רבי יצחק אברהם, מימי ילדותו בשנחאי

"אברהם אברהם" לשון חיבה

הסעודה הם הלכו יחד עימו לשולחן הטהור שערך הרבי זי"ע, וכך התקרבו אליו. הרבי לא זז מחבבם, והיה מכנה את אחי: 'אברהם אברהם' - לשון חיבה' (עפ"י לשון רש"י בפר' וירא כב, יא: "לשון חבה הוא שכופל את שמו"). הרבי גם הציע לקרוא לספריו של אחי 'לשון חיבה', וכך אכן נקבע שמם...

מספר לנו חכם יצחק: "לאחר המלחמה הגענו לארה"ב, ואחיי הגדולים ששון ואברהם נכנסו ללמוד בישיבת 'תורה ודעת'. במהלך ימות החול הם סעדו בישיבה, אך בשבתות הם התארחו אצל בעלי בתים מוקירי תורה. כמעט בכל שבת הם סעדו על שולחנו של יהודי בשם הרב הופמן, שכמדומני היה חסיד וקרוב לרבי מקליזנבורג זצ"ל. בכל ליל שבת לאחר

ראינו מושגים ששייכים למאות שנים אחורה, משגיח ישיבת מיר מרן הגר"י לוינשטיין זצ"ל

זכר את הטובה עשרות שנים. מרן הגר"י פרצוביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר

החזון של אבא היה למציאות. רבי דוד אברהם זצ"ל מראשי הקהילה היהודית בשנחאי

יובל שנים של חיפוש

כשאנו משוחחים עם חכם יצחק המתאר בבית אחיו חכם אברהם אברהם שליט"א בשכונת 'גבעת שאול' שבירושלים, אנו שמים לב כי הוא מרוגש במיוחד. ייתכן כי הזיכרונות שהוא מעלה מבני משפחתו מרגשים אותו - אבל לא רק.

מסתבר, כי גילוי מדהים מרגש את משפחתו, וזו היא סיבת ביקורו הנוכחי בארץ. "סבא, חכם יחזקאל, עלה כאמור לארץ עוד לפני שנולדתי. בבחרותי הוא נפטר, ונקבר בהר הזיתים; אני לא זכיתי להכירו מעולם. מלחמת תשכ"ז הסתיימה בשבת, ומיד למחרת, ביום ראשון, טסתי לארץ לחפש את קבר סבי בהר הזיתים ששוכר מהירדנים. ביום שני הגעתי אל הגורמים שטיפלו בהר הזיתים, והם נתנו לי כרטיס קבורה על מיקום קבורתו של הסבא (ראו תמונה מצורפת); מעבר לזה לא ידעו לומר לי מאומה. לאחר תשע עשרה שנים שבהן הגישה להר הזיתים הייתה חסומה. מאז, במשך חמישים שנה, אנו מחפשים את הקבר, ולא מוצאים. לפני ימים אחדים צלצלו אלי ללונדון והודיעו את הבשורה שלה אנו מייחלים יובל שנים: קברו של הסבא חכם יחזקאל אותר!

מיד עליתי למטוס ושמתי פעמי ארצה. היום ביקרתי לראשונה בקבר האבוד של סבא!

קשישים מתושבי המקום, אך הבניין כולו עמד שומם. היכל בית הכנסת, יחד עם חדרי האוכל וכיתות הלימוד, נותרו נעולים.

ואז, בשלהי תש"א, קם חזונו הדמיוני של אבא והפך למציאות. בית הכנסת המפואר, על כל חדריו ואולמותיו, היה למגדלור רוחני ענק שהאיר את פני המזרח. מאות תלמידי ישיבת מיר, ועוד מאות פליטים, גדשו את הבניין על מבואותיו, והמקום הפך למקום תורה הומה שמוכיר את ישיבת מיר של היום בירושלים...

כשהמשגיח משרטט 'סטנדר'

לאביכם היה קשר עם רבני הישיבה ותלמידיה?

"בכל שנות שהותו של אבא בשנחאי, הוא לא היה המרא דאתרא, אך היה הכתובת לכל הנושאים הרוחניים. אני זוכר אותו מוסר שיעורים בביתנו. מטבע הדברים, כשהתמלאה שנחאי בפליטים, ותלמידי ישיבת מיר במרכזם, הפך אבא לרוח החיה שעמדה לימינם. הוא דאג לכל מחסורם. יום לאחר שהגיעו לשנחאי, הוא הביא רופאים לבדקם, שמא נדבקו במחלות. אבא, שזכה לראות את חלומו מתגשם, ואת עירו הופכת למרכז תורני תוסס - היה מאושר, ככל שאפשר לומר זאת על הנסיבות שהביאו לכך. כשבחורים היו מחפשים בלילה גמרא נדרים עם רב אלפס, היו באים לשאול מאבא, והוא היה נהנה לדבר איתם בלימוד וללחום במלחמתה של תורה עם בני הישיבה.

לשנחאי, היה צדיק מורם מעם. הוא היה מרבה בצומות, ולא אכל כמעט. הרופאים הזהירו אותו, שלמען בריאותו - הוא חייב לשתות חלב, אבל בשנחאי לא היה חלב תחת השגחה. קרא הרבי לאחי ששון, ושאל אותו האם יש אפשרות להשיג חלב שיהיה תחת השגחה. מיד התנדב ששון ולקח על עצמו את המשימה. מאז, בכל בוקר הלך וחלב בעצמו כד חלב לרבי".

לאן הלך לחלוב?

"עשרות שנים קודם לכן, כשהגיעו בני משפחתנו לשנחאי, הביאו עימם עז ושתיל אתרוג... סבא, כחכם הרואה את הנולד, צפה מראש את מה ששנחאי לא תוכל להציע לו. העז סיפקה לנו חלב ישראל, ושתיל האתרוג ניטע בגינת ביתנו והיה לעץ מלבב. האתרוגים שהניב העץ חולקו על ידי אבא לכל בני הקהילה, כאשר גם בנושא זה התברר כי הקב"ה צופה ומביט, ונטע את אבא בשנחאי כדי שידאג לצרכי בני הישיבה. כך זכו הם גם בשנחאי הנידחת לברך בסוכות על אתרוגים נאים ומהודרים - מתנתו הנדיבה של אבא.

אתם עצמכם זוכרים היטב את המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל?

"בוודאי! אספר לך סיפור, שתבין עד כמה הדמות הזו חקוקה בעצמותי. זכורני שאחרי המלחמה, כשנסעתי ללמוד באנגליה (למדתי בגיטסהד, ולאחר מכן בסלבודקא בארץ ישראל), התקיימה הכרתה של מלכת אנגליה הנוכחית, בטקס אדיר ורב רושם שקשה לתארו במילים וכולם שחו אודותיו. אך דעו לכם! כמי שראה את המשגיח הרב לוינשטיין בתקיעת שופר של ראש השנה בשנחאי - לא הבנתי איזו המלכה יש באנגליה! ראינו בעינינו מושגים ששייכים למאות שנים אחורה!

אומנם אני הייתי קטן בגילי, ולא זכיתי ללמוד בישיבת מיר, אך אחיי שהיו גדולים יותר למדו בישיבה, ואני הייתי מגיע לישיבה ללמוד איתם, ולהסתופף מפעם לפעם בצילה של הישיבה הקדושה.

אבא זכה, וצאצאיו ממשיכים בדרכו ומפארים את עולם התורה בכל העולם - הוא חותם את הריאיון המרגש.

צילום: שמואל דריי

הוא קשר קשרי ידידות קרובים עם המשגיח, הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שמצא בו איש כלבבו.

הנה, תשמעו סיפור מעניין: 'בית אהרן' תוכנן בנוסח בית כנסת עיראקי, עם שולחנות וספסלים ללימוד, כמו בית הכנסת המפורסם בבגדאד של הבן איש חי, 'בית זליכה'. תלמידי הישיבה שהיו מורגלים בלימוד ליד סטנדרים, התקשו להסתגל ללימוד בצורה הזו, והשינוי הכביד עליהם את הריכוז.

המשגיח, הגר"י לוינשטיין, שטח את הבעיה באוזני ידידו החדש. אבא התקשה להבין מהו בדיק 'סטנדר' שמעולם לא ראה כמוהו, וכל שכן שלא ידע להסביר זאת לנגרים הסינים. עמד המשגיח ושרטט בעט על נייר תרשים של סטנדר. אבא נטל את הציור ופנה אל בני משפחת טוויג, מנכבדי הקהילה, שבבעלותם היה בית חרושת לייצור רהיטים, והגיש להם את השרטוט.

כבר באותו יום הגיעו אל הישיבה עשרות נגרים סיניים מן המפעל, ועד מהרה בנו שלוש מאות סטנדרים חדשים, והם אלו הנראים בתמונה המפורסמת מהישיבה בשנחאי...

המשגיח זצ"ל הקפיד לקום בפני אבא, ולהמתין לו בפתח הבניין.

לא רק המשגיח היה מכבדו, אלא כל גדולי ישראל שגלו לשנחאי החזיקו לאבא הכרת טובה עוצמה. הם נהנו למצוא יהודי בר אוריינן ותלמיד חכם בשנחאי הרחוקה, זאת מעבר לכך שהעריכו מאוד את עזרתו הגשמית.

הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר בירושלים, היה מוקיר ומכבד את כל הצאצאים של אבא, אף לאחר עשרות שנים מתקופת שנחאי. כשהם היו מגיעים לביתו, היו נכנסים בלי לדפוק.

מסתבר, שההשגחה העליונה נטעה את משפחתנו בשנחאי שנים קודם לכן כדי להכין את הקרקע להמוני הפליטים; כמשפחה חרדית המדקדקת בקלה כבחמורה גם בירכתי העולם, ידענו לדאוג לכל צרכיהם של בני הישיבה."

עץ אתרוגים בחצר

"כ"ק מרן האדמו"ר הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זי"ע, שגלה אף הוא